

Dabas materiālu izmantošana valodas attīstībai un traucējumu novēršanai

Bērniem ar valodas attīstības problēmām ir vērojama vāji attīstīta roku sīkā muskulatūra. Zinātnieki ir konstatējuši runas un roku sīkās muskulatūras ciešu saistību, kas balstās uz CNS darbības īpatnībām. Dabas materiāli attīsta ne tikai bērna izziņas procesus, bet arī veicina artikulācijas aparāta (lūpu, mēles), elpošanas, dzirdes un roku sīkās muskulatūras attīstību.

Ogas

1. Oga (dzērvēne, brūklene) uz mēles:
 - noturēt ogu uz izstieptas mēles;
 - virzīt mēli ar ogu mutē un atpakaļ;
 - virzīt izstieptu mēli ar ogu pa labi, pa kreisi.
2. Bīdīt ogu ar mēles galu pārmaiņus abos vaigos.
3. Turēt ogu ar zobiem un mainīt lūpu stāvokli – lūpas izstieptas taurītē (ū), lūpas atvilktas smaidā (ī).
4. Satvert ogu ar lūpām:
 - lūpas saspīest, atslābināt;
 - veidojot skaņu „p” strauji virzīt ogu uz priekšu (sažert ogu plaukstās).
5. Turēt ogu sev priekšā un ar izstieptu mēles galiņu laizīt to.
6. Saspīest ogu ar mēles galu pret ausklējām.

Zīles

1. Satvert un saspīest zīli ar īkšķīti un pārējiem pirkstiem pēc kārtas.
2. Rullēt zīli starp plaukstām:
 - uz priekšu, atpakaļ;
 - apļojot.
3. Nolikot vairākas zīles rindā uz galda:
 - ar katru pirkstu veikt plūstošu zigzaga kustību starp zīlēm;
 - veikt punktētu kustību starp zīlēm;
 - „izsoļot” ar 2., 3. pirkstu starp zīlēm.
4. Uz galda divas zīles. „Zīmēt” astoņnieku ar pirkstu galu dažādos virzienos ap zīlēm.

Priežu skujas

1. Rullēt starp izstieptām plaukstām.
2. Virpināt, turot to starp īkšķi un rādītājpirkstu, īkšķi un vidējo pirkstu, īkšķi un zeltnesi, īkšķi un mazo pirkstiņu. Vingrinājumu izpildām gan ar labo, gan ar kreiso roku.
3. Novietot pārmaiņus īsās un garās skujas vertikāli uz galda:
 - pieaugušais tās pietur, bet bērns ar pirkstu velk pa skuju uz leju;
 - „izsoļot” ar 2.,3. pirkstu pa skujiņām.

Čiekuri

1. Noķert pieaugušā mestos čiekurus.
2. Mētāt čiekurus no vienas rokas otrā.
3. Nolikot uz galda labās rokas plaukstu ar izplestiem pirkstiem, kreisā rokā čiekurs:
 - ar čiekuru uzsist pa galdu katra pirksta galā;

- „zīmēt” (vilkt pa galdu) ar čiekuru apkārt visiem pirkstiem ar nepārtrauktu vai punktētu kustību.

Pēc tam to pašu atkārtojam noliekot uz galda labās rokas plaukstu, bet čiekuru turot kreisajā rokā.

4. Turot katrā plaukstā čiekuru:

- reizē aizvērt un atvērt abas plaukstas, čiekurus paslēpjot un parādot;
- saspīest plaukstas;
- pārmaiņus aizvērt un atvērt plaukstas (labā plauksta aizvērta-kreisā atvērta, kreisā aizvērta-labā atvērta u.t.t.);

5. Mest čiekurus grozā.

6. Nolikt vairākus čiekurus gareniski uz galda vienu uz otra ar atstarpēm, un „izsoļot” ar 2.,3. pirkstu starp tiem.

Lapas

1. Turot katrā rokā lapas aiz kātiņa, šūpojot zigzaga kustībā, virzīt rokas uz leju, imitējot lapu krišanu. Kustību var veikt:

- ātri, lēni;
- simetriski;
- asimetriski.

2. Nolikt vienu lapu uz galda. Pārmaiņus ar abu roku rādītājpirkstiem „iet” pa lapas kātiņu uz augšu, tad ar pirkstu pa galdu apvilkt lapas kontūru.

3. Nopūst lapu:

- no galda;
- no izstieptas plaukstas;
- iesietu diegā.

Kastaņi

1. Turot kastaņi saujā, ar īkšķīti glaudīt uz priekšu, atpakaļ.

2. Satvert un saspīest kastaņi ar īkšķi un pārējiem pirkstiem pēc kārtas.

3. Rullēt kastaņi starp plaukstām:

- uz priekšu, atpakaļ;
- apļojot.

4. Uzlikt plakanus kastaņus uz izstieptu plaukstu virspusēm:

- cilāt reizē abas rokas uz augšu, uz leju, pa labi, pa kreisi;
- cilāt rokas pārmaiņus uz augšu, uz leju, uz priekšu, atpakaļ;
- šūpot abas rokas uz priekšu, atpakaļ;
- veikt apļveida kustības pret galda virsmu.

Vingrinājumu izpildot, cenšamies noturēt kastaņus uz plaukstu virspusēm.

5. Nolikt vairākus kastaņus rindā uz galda:

- ar pirkstu veikt plūstošu zigzaga kustību starp kastaņiem;
- veikt punktētu kustību starp kastaņiem.

7. Nolikt uz galda divus kastaņus. „Zīmēt” astoņnieku ar rādītājpirksta galu dažādos virzienos ap kastaņiem.

8. Sabērt traukā mazus kastaņus, zīles, arbūza vai saulespuķu sēklas. Nolikt uz galda trīs tukšus trauciņus. Bērnam jāizlasa un jāieliek vienā traukā mazie kastaņi, otrā traukā zīles, bet trešajā traukā arbūza vai saulespuķu sēklas.

